

נערה שנתפתה פרק רביעי כתובות

מג.

עין משפט נר מצוה

1 א מיי פ"ח מהל' איות ה"א סמג ל"ב פ"ח טו"ש"ע אה"ע ק"י ג' טע"י א:
 ז ב מיי פ"ט ט' הל' ז פ"ה מהל' נחלות ה"ב סמג ט"ט טו"ש"ע ט"ט ט"י ק"ב טע"י א:
 ח ג מיי פ"ט מהל' איות ה"ל כ"א סמג ט"ט טו"ש"ע ט"ט ט"י ו"י ג' טע"י ד:
 ט ד מיי פ"ט מהל' עבדים ה"ז טו"ש"ע ט"ט ט"י ו"ד פ"י רפ"ט טע"י כ:
 י ה מיי פ"ט מהל' איות ה"ל ו"פ מהל' עבדים ה"ז טו"ש"ע ט"ט ט"י ו"ד פ"י רפ"ט טע"י כ:
 יא ז ח מיי פ"ד מהל' חובל ה"ל י"ד סמג טע"ז טו"ש"ע ח"מ ט"י מ"ג טע"י ו:
 תוספות ר"ד

תוספות ר"ד

בטא מינה רבינו מ"ש בת הנזונות מן האחין מעשה ידיה למי. אחים במקום אב קיימי מה התם מעשה ידיה לאב ה"ג מעשה ידיה לאחין. א"ד לא דמי [גאב] התם מדידה מיתונא הכא לא מדידהו מיתונא אלא מתנאי ב"ד קאכלי פי' שכן כתבו לה בחתובה בנין נוקבין דיהו ליכי מינאי אנת מיתונין וכו' א"ל הנזונה אלמנה נזונות נכסי יתומים ומעשה ידיה שלהן. פי' והאי שכי תנאי כתובה הוא נכח בתוב לה ואת תהא יתבא בבית ומיתונא וכו' אלא במקום אב קיימי מי דמי אלמנתו לא ניהא ליה בהרוחה בתו ניהא ליה בהרוחה. ור"י פשטי מודקתני מעשה ידיה ומציאתה אע"פ שלא גבתה מת האב הרי הן של אחין. בשלמא מעשה ידיה איכא גוביינא אלא מציאתה ממאן גביא אלא לאו הכי קאמר מעשה ידיה מציאתה מה מציאתה בחיי האב לאב לאחר מיתת האב לעצמה פי' דמציאתה פשיטא לן דלעצמה דהא אפילו בחיי אביה לא זכי בתו האב אלא משום אביה שסמכה על שלחנה ואינו חייב לזונה בחייו אבל אחין ע"כ ייבנה לה מזוני (ל) בחיי אביה לפיכך אינם זוכים במציאתה אף מעשה ידיה בחיי אב לאב לאחר מיתת האב לעצמה. איתמר נמי ארי"א א"ר בת הנזונות מן האחים מעשה ידיה לעצמה אמר (ר"ה) [וב כהנא] מ"ט דרב דכתיב והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם אותם לבניכם וכו' איתמר דמגיד לך הכתוב שאין אדם מוריש זכות בתו לבנו:

(א) ז"ל הינו לה מזוני מנכסי אביה.

[רבי שמעון סבר כו'. והשתא פליגי בתרמי צמד דבין ודללא עמד דבין אכל קשה דסוף סוף כיון דלריך לומר דפטור מקרבן אע"ג דלא מודה מייביד א"כ צנחם דתק לחלק בין קנס זה לשאר קנסות אלא הוה ליה למימר כי קאמר רבה דממונה הוה לענין הודאה וע"ק לאצבי אמאי מלי ר"ש קרבן שבויה צהודאה אדרבה הודאה תליא בקרבן שבויה ועוד היכי הוה צבי למילף הודאה מקרבן הרי קרקעות דפטור מקרבן אע"ג דלא מודה מייביד ועוד הא דלמר לקמן הא עמד דבין משלם כי משמע אלוהם ומפתה דקלי ביה אס עמד דבין חייב קרבן אע"ג דלא צגרה ומתה ומפרש ר"י דאצבי מייבידא ליה כיון דאינו מוריש לבניו אפי' עמד דבין לר"ש צמתי' משום דלחין ארסי מוריש זכות בתו לבנו וחשיב זכות בתו כל זמן שלא צל לירו ה"ה לענין שבויה דלר"ו למעטו מוכחש אע"פ שמונן גמור הוא לענין הודאה כשעמד דבין מ"מ שס קנס עליו כיון דלא היה מודה צלוהם ופימיו ולא היה מודה שעמד דבין פטור וסוף הסוגיא מ"מ לא ימיש[ן]:

בת הנזונות מן האחין מעשה ידיה

פשיטא ליה דהוי לעצמה דלדרכינין לקמן מוהמחלתם אלא מדרכינין צבי מדתלי טעמא צמונות ומדמיימי עלה מאלמנה ומייבידא ליה כיון דניזונת משלהן מי התקינו להו רבנן מעשה ידיה תחת צמונות או לן וכן משמע כל הסוגיא ולקמן דבעי מ"ט דרב ה"מ למיבעי נמי מ"ט דרב ששט דמדלורייטא מודה דהוה לעצמה אלא נקט רב משום דקאמר צהדיא דמעשה ידיה לעצמה אף מדרכינין וקלת מגמגס רש"ז"א דהכא משמע דטפי הוו מעשה ידיה שלה כיון שניזונת ע"כ כרחה בתנאי צ"ד ממה שהיתה נזונת מדעתם ולקמן צריש אלמנה (דף ט"ה): גבי אלמנה משמע אפיכא דלדרכה כיון שניזונת ע"י תנאי צ"ד הוה מעשה ידיה שלהן טפי ממה שהיתה נזונת מדעתם וז"ע (י) ודוחק לחלק בין אלמנה לצת דניחא ליה בהרוחה:

דמ"מ סכרה הוי איפכא

עישו אצמנה אצא הבת כבת אצא האחין. וז"ל אלמנה אכל הבת אמאי קרי ליה נכסים מועטין בשלמא גבי צת אכל אחין מפרש צפ' מי שמת (צ"ב קל"ט: וס) כדי שיונו אלו ואלו עד שיצגרו אכל הכא אין שייך ארום שיעור שהאלמנה יש לה לעולם צמונות ונראה לר"י דדוקא כשיש אלמנה וזניס וצת תקנו לאלמנה ונתנו לה מה שהיה (ט) ליקח לצת והיינו עד שתיצגר הבת אכל כשאין אלא אלמנה וזניס או אלמנה וצת שהצת יורשת לא עשו תקנה צצביל האלמנה דמשום אלמנה לא ראו להפקיע כל הירושה אלא כשצגרה הפקיעו צצביל הבת וצצביל הבת הפקיעו טפי לפי שהיא יורשת כשאין צניס וכן משמע צירושלמי צפרק מי שמת דלמר התם אין

האלמנה דוחה את הצנות ולא הצנות דוחה את האלמנה ופעמים שהאלמנה דוחה את הצנות על ידי צניס ואת הצניס על ידי הצנות: **ל** בשאינה נזונת. פירוש מן האחיות אכל האב היתה נזונת ומשום הכי פריך אי בשאינה נזונת מאי למימרא דפשיטא דלאחר מיתת האב לעצמה היא אכל האב פשיטא הרי של אחין נמי לא אינטריך הואיל וניזונת היתה מן האחין דיורשין אותו ואית ספריס דלא גרסי מאי למימרא אלא גרסי אי

במ"ג סבר

ומודה בקנס פטור ורבנן סברי כי קא תבע בושת ופגם קא תבע במאי קא מיפלגי א"ר פפא ר"ש סבר (ב) לא שביק איניש מידי דריין ותבע מידי דלא קיין ורבנן סברי לא שביק איניש מידי דכי מודי ביה לא מיפטר ותבע מידי דכי מודה ביה מיפטר בעא מיניה רבי אבינא מרב ששת בת הנזונות מן האחין מעשה ידיה למי במקום אב קיימי מה התם מעשה ידיה לאב ה"ג מעשה ידיה לאחין או דלמא לא דמי לאב התם מדרידה מיתונא הכא לאו מדרידה מיתונא א"ל תניתוה **א** אלמנה נזונת מנכסי יתומים ומעשה ידיה שלהן מי דמי אלמנתו לא ניהא ליה בהרווחה בתו ניהא ליה בהרווחה למימרא דבתו עדיפא ליה מאלמנתו והאמר רבי אבא א"ר יוסי **א** עשו אלמנה אצל הבת כבת אצל אחין בנכסין מועטין מה הבת אצל אחין **ב** הבת נזונת והאחין ישאלו על הפתחים אף אלמנה אצל הבת **ג** אלמנה נזונת והבת תשאל על הפתחים לענין זילוחא אלמנתו עדיפא ליה לענין הרווחה בתו עדיפא ליה מתיב רב יוסף **ד** מעשה ידיה ומציאתה אע"פ שלא גבתה מת האב הרי הן של אחין טעמא דבחייה האב הא לאחר מיתת האב לעצמה מאי לאו בניזונת לא בשאינה נזונת אי בשאינה נזונת מאי למימרא אפילו (ל) מ"ד יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואינו זנך דה"מ בעבד כנעני דלא כתיב ביה עמך אבל עבד עברי דכתיב ביה עמך לא כל שבך בתו אמר רבה בר עולא **ו** לא נצרכה אלא להעדפה אמר רבא **ז** גברא רבה כרב יוסף לא ידע דאיכא העדפה וקמותיב תיובתא אלא אמר רבא רב יוסף מתני' גופא קשיא ליה דקתני מעשה ידיה ומציאתה אע"פ שלא גבתה מציאתה ממאן גביא אלא לאו הכי קאמר מעשה ידיה כמציאתה מה מציאתה בחיי האב לאב הלאחר מיתת האב לעצמה אף מעשה ידיה נמי בחיי האב לאב לאחר מיתת האב לעצמה ש"מ איתמר נמי א"ר יהודה אמר רב יבת הנזונות מן האחין מעשה ידיה לעצמה אמר רב כהנא מ"ט דכתיב **ה** והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם אותם לבניכם ולא בנותיכם לבניכם מגיד שאין אדם מוריש זכות בתו לבנו מתקיף לה רבה ואימא בפיתוי הבת וקנסות וחבלות הכתוב מדבר וכן תנא רב חנינא בפיתוי הבת וקנסות וחבלות הכתוב מדבר יחבלות צערא דגופא ניהו **ו** אמר רבי יוסי בר חנינא שפצעה

זכאי במציאתה משום אביה אכל אחין על כרחייהו ממונה מנכסי האב: **דכתיב והסתחלתם אותם.** עבדים כנענים: זכות צמו. זכות שזיכתה לו תורה צבת: **ואימא אצמוי הבת וקנסות.** דלזונת וחבלות הכתוב מדבר אכל מעשה ידיה דמייבד וחסרי צה ממונה דהא מיתונא מייביהו אימא דידה הוי: **צערא דגופא הוא.** ונערה לא זכי ליה כרמנא לא צד כדתינא צהחובל (צ"ק פ: ב) צצנו וצצנו הקטנים יעשה להם סגולה: שפצעה

במ"ד סבר

בשאינה נזונת אפי' למ"ד כו' וכן עיקר ומייביד נזונת לא מן האב ולא מן האחין דלמר מיתת האב אית לן למידיק דומיא דבחייה דהא לא מפיק ליה מהאי קרא אלא דריש לה מנכסיה כמושצ דהיינו ענת היובל אכל כי טוב לו עמך אינו אלא סיפור דברים צעלמא (ט): **מגיד** שאין אדם מוריש זכות בתו לבנו. תימה אמאי אינטריך קרא ליה הא גופה לא נפקא לן דמעשה ידיה לאציה אלא מלאמה מה אמה מעשה ידיה לרצה אף צת מעשה ידיה לאציה אלא גופה אינה עובדא לא את ה"ג ולא את הבת כדלמרי' צפ"ק דקידושין (דף ז: ב) ונראה לרש"ז"א דלא אינטריך הוי קרא אלא משום קטנה דהקישא לא אינטריך אלא לנערה אכל לקטנה לא צריך הקישא דהשתא צצוני מוצן לה מעשה ידיה מייביד. **ו** ה"ג א"י לאו הוי קרא ה"ג למה לקטנה אינטריך לשמועין דלון מעשה ידיה לאחין דומיא דלמה ולא הוה יעמי' נערה אכל תימה דהשתא צצוני מוצן לה הוי ק"ו וימא דיון: **חבלות** ירדה ניהו. ואם תאמר וכי אס קילץ ידיה לא תהיה חבלה של אב והלא מפסיד מעשה ידיה ואמרינן צהחובל (צ"ק דף פ: א) הקולץ יד עבד עברי של חצירו **א** ונתן דמי שצת גדולה לעבד ודמי שצת קטנה לרבו ורבנן אמרי יתן הכל לעבד וילקח צהן קרקעות (ט) והוא אוכל פירות ויש לומר דפשיטא ליה דמייביד צחבלות קטנות שאין צהן ציטול מלאכה דלי יש צהם הפסד מעשה ידיה אמאי אין מוריש לבנו כמו שמוריש מעשה ידיה להכי פריך ידיה ניהו:

זכאי במציאתה משום אביה אכל אחין על כרחייהו ממונה מנכסי האב: **דכתיב והסתחלתם אותם.** עבדים כנענים: זכות צמו. זכות שזיכתה לו תורה צבת: **ואימא אצמוי הבת וקנסות.** דלזונת וחבלות הכתוב מדבר אכל מעשה ידיה דמייבד וחסרי צה ממונה דהא מיתונא מייביהו אימא דידה הוי: **צערא דגופא הוא.** ונערה לא זכי ליה כרמנא לא צד כדתינא צהחובל (צ"ק פ: ב) צצנו וצצנו הקטנים יעשה להם סגולה: שפצעה

במ"ה סבר

בשאינה נזונת אפי' למ"ד כו' וכן עיקר ומייביד נזונת לא מן האב ולא מן האחין דלמר מיתת האב אית לן למידיק דומיא דבחייה דהא לא מפיק ליה מהאי קרא אלא דריש לה מנכסיה כמושצ דהיינו ענת היובל אכל כי טוב לו עמך אינו אלא סיפור דברים צעלמא (ט): **מגיד** שאין אדם מוריש זכות בתו לבנו. תימה אמאי אינטריך קרא ליה הא גופה לא נפקא לן דמעשה ידיה לאציה אלא מלאמה מה אמה מעשה ידיה לרצה אף צת מעשה ידיה לאציה אלא גופה אינה עובדא לא את ה"ג ולא את הבת כדלמרי' צפ"ק דקידושין (דף ז: ב) ונראה לרש"ז"א דלא אינטריך הוי קרא אלא משום קטנה דהקישא לא אינטריך אלא לנערה אכל לקטנה לא צריך הקישא דהשתא צצוני מוצן לה מעשה ידיה מייביד. **ו** ה"ג א"י לאו הוי קרא ה"ג למה לקטנה אינטריך לשמועין דלון מעשה ידיה לאחין דומיא דלמה ולא הוה יעמי' נערה אכל תימה דהשתא צצוני מוצן לה הוי ק"ו וימא דיון: **חבלות** ירדה ניהו. ואם תאמר וכי אס קילץ ידיה לא תהיה חבלה של אב והלא מפסיד מעשה ידיה ואמרינן צהחובל (צ"ק דף פ: א) הקולץ יד עבד עברי של חצירו **א** ונתן דמי שצת גדולה לעבד ודמי שצת קטנה לרבו ורבנן אמרי יתן הכל לעבד וילקח צהן קרקעות (ט) והוא אוכל פירות ויש לומר דפשיטא ליה דמייביד צחבלות קטנות שאין צהן ציטול מלאכה דלי יש צהם הפסד מעשה ידיה אמאי אין מוריש לבנו כמו שמוריש מעשה ידיה להכי פריך ידיה ניהו:

זכאי במציאתה משום אביה אכל אחין על כרחייהו ממונה מנכסי האב: **דכתיב והסתחלתם אותם.** עבדים כנענים: זכות צמו. זכות שזיכתה לו תורה צבת: **ואימא אצמוי הבת וקנסות.** דלזונת וחבלות הכתוב מדבר אכל מעשה ידיה דמייבד וחסרי צה ממונה דהא מיתונא מייביהו אימא דידה הוי: **צערא דגופא הוא.** ונערה לא זכי ליה כרמנא לא צד כדתינא צהחובל (צ"ק פ: ב) צצנו וצצנו הקטנים יעשה להם סגולה: שפצעה

במ"ו סבר

בשאינה נזונת אפי' למ"ד כו' וכן עיקר ומייביד נזונת לא מן האב ולא מן האחין דלמר מיתת האב אית לן למידיק דומיא דבחייה דהא לא מפיק ליה מהאי קרא אלא דריש לה מנכסיה כמושצ דהיינו ענת היובל אכל כי טוב לו עמך אינו אלא סיפור דברים צעלמא (ט): **מגיד** שאין אדם מוריש זכות בתו לבנו. תימה אמאי אינטריך קרא ליה הא גופה לא נפקא לן דמעשה ידיה לאציה אלא מלאמה מה אמה מעשה ידיה לרצה אף צת מעשה ידיה לאציה אלא גופה אינה עובדא לא את ה"ג ולא את הבת כדלמרי' צפ"ק דקידושין (דף ז: ב) ונראה לרש"ז"א דלא אינטריך הוי קרא אלא משום קטנה דהקישא לא אינטריך אלא לנערה אכל לקטנה לא צריך הקישא דהשתא צצוני מוצן לה מעשה ידיה מייביד. **ו** ה"ג א"י לאו הוי קרא ה"ג למה לקטנה אינטריך לשמועין דלון מעשה ידיה לאחין דומיא דלמה ולא הוה יעמי' נערה אכל תימה דהשתא צצוני מוצן לה הוי ק"ו וימא דיון: **חבלות** ירדה ניהו. ואם תאמר וכי אס קילץ ידיה לא תהיה חבלה של אב והלא מפסיד מעשה ידיה ואמרינן צהחובל (צ"ק דף פ: א) הקולץ יד עבד עברי של חצירו **א** ונתן דמי שצת גדולה לעבד ודמי שצת קטנה לרבו ורבנן אמרי יתן הכל לעבד וילקח צהן קרקעות (ט) והוא אוכל פירות ויש לומר דפשיטא ליה דמייביד צחבלות קטנות שאין צהן ציטול מלאכה דלי יש צהם הפסד מעשה ידיה אמאי אין מוריש לבנו כמו שמוריש מעשה ידיה להכי פריך ידיה ניהו:

זכאי במציאתה משום אביה אכל אחין על כרחייהו ממונה מנכסי האב: **דכתיב והסתחלתם אותם.** עבדים כנענים: זכות צמו. זכות שזיכתה לו תורה צבת: **ואימא אצמוי הבת וקנסות.** דלזונת וחבלות הכתוב מדבר אכל מעשה ידיה דמייבד וחסרי צה ממונה דהא מיתונא מייביהו אימא דידה הוי: **צערא דגופא הוא.** ונערה לא זכי ליה כרמנא לא צד כדתינא צהחובל (צ"ק פ: ב) צצנו וצצנו הקטנים יעשה להם סגולה: שפצעה

במ"ז סבר

בשאינה נזונת אפי' למ"ד כו' וכן עיקר ומייביד נזונת לא מן האב ולא מן האחין דלמר מיתת האב אית לן למידיק דומיא דבחייה דהא לא מפיק ליה מהאי קרא אלא דריש לה מנכסיה כמושצ דהיינו ענת היובל אכל כי טוב לו עמך אינו אלא סיפור דברים צעלמא (ט): **מגיד** שאין אדם מוריש זכות בתו לבנו. תימה אמאי אינטריך קרא ליה הא גופה לא נפקא לן דמעשה ידיה לאציה אלא מלאמה מה אמה מעשה ידיה לרצה אף צת מעשה ידיה לאציה אלא גופה אינה עובדא לא את ה"ג ולא את הבת כדלמרי' צפ"ק דקידושין (דף ז: ב) ונראה לרש"ז"א דלא אינטריך הוי קרא אלא משום קטנה דהקישא לא אינטריך אלא לנערה אכל לקטנה לא צריך הקישא דהשתא צצוני מוצן לה מעשה ידיה מייביד. **ו** ה"ג א"י לאו הוי קרא ה"ג למה לקטנה אינטריך לשמועין דלון מעשה ידיה לאחין דומיא דלמה ולא הוה יעמי' נערה אכל תימה דהשתא צצוני מוצן לה הוי ק"ו וימא דיון: **חבלות** ירדה ניהו. ואם תאמר וכי אס קילץ ידיה לא תהיה חבלה של אב והלא מפסיד מעשה ידיה ואמרינן צהחובל (צ"ק דף פ: א) הקולץ יד עבד עברי של חצירו **א** ונתן דמי שצת גדולה לעבד ודמי שצת קטנה לרבו ורבנן אמרי יתן הכל לעבד וילקח צהן קרקעות (ט) והוא אוכל פירות ויש לומר דפשיטא ליה דמייביד צחבלות קטנות שאין צהן ציטול מלאכה דלי יש צהם הפסד מעשה ידיה אמאי אין מוריש לבנו כמו שמוריש מעשה ידיה להכי פריך ידיה ניהו:

(א) ז"ל הינו לה מזוני מנכסי אביה.

תורה אור השלם

1. בשכירי בתושב ידיה עמך עד שנת היביל יעבד עמך: ויקרא כה מ 1. ויקרא פי יאמר אלקי לא אצא מעמך פי אהבך ואת ביתך פי טוב לו עמך: דברים טו טו 2. והתנחלתם אתם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה לעלם ביהם תעבדו ובאחיכם בני ישראל איש באדו לא תרדף בו בפרך: ויקרא כה מו

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה צמו כו' צד מפרנסתה. י"ב כלומר מנוייתא: (ב) ד"ה עשו כו' שהיה לה ליקח: (ג) ד"ה נחלות כו' של מצוה אביי אמר נטון וכו' ורבא אמר יתן:

מוסף רש"י

מעשה ידיה. שעתה צמיי אביה. אע"פ שלא גבתה. נתן שטר פעולה. מת האב הרי הן של אחין. משמע לעולם וזה טו האב. ולא דמי לקנס דלא הוי ממון עד שעת דבין ויעשוהו הלא אי הוי מודה מיפטר (נע"ל ע"ב). יכול הרב לומר לעבד. כנעני עשה עמי. מלאכה. ואינו זנך. אלא מור על הפתחים (ש"ס) 1. להעדפה. המותר על מונומיה (צ"ק פ: א). זכות בתו. זכות שזיכתה לו מוכה שצת צמו (קידושין

יב א מיי פ"ג מהל' חסות הל' י"א פ"י הל' י"א סמג עשין מח טוש"ע אה"ע ק"י לו פ"י ח:

יג ב מיי פ"ג שם הל' יב סמג שם טוש"ע שם ק"י לו פ"ג ו ק"י נה פ"י ח:

יד ג מיי פ"ג מהל' חסות הל' י"א פ"י סמג לאין ק"י טוש"ע שם פ"י ט' פ"י ח:

טו ד מיי פ"י מהל' חסות הל' י"א פ"י סמג עשין מח טוש"ע שם ק"י נה פ"י ח ו ק"י ק פ"י מד:

תוספות ר"ד

א"ל מר בר אמרי לרב אשי הכי אמרי נהרדעי הלכתא כוותיה דרב ששת פי' דפשיט לעיל בתו מאלמנתו ואמר שפעשה ידיה לאחין. ורב אשי אמר הלכתא כוותיה דרב. ומסיק תלמודא והלכתא כוותיה דרב: ומתאם את בתו וגירשה אירסה ונתארמלה כתובתה שלו השיאה וגירשה השיאה ונתאלמנה כתובתה שלה ר"י אומר הרשונה של אב. א"ל משהשיאה אין לאביה בה רשות. פי' כיון שבד האב לקדשה וזכה בכסף קידושיה וזכה נמי בכסף כתובתה של שני האירוסין הללו כיון שלא נשאת ולא בגרה ואכתי לא נפקא מרשותי' ובעינן גוביינא גמי' היא ברשותה וקסבר האי תנא יש כתובה לארוסה. אבל אם השיאה וגירשה השיאה ונתאלמנה כתובתה שלה ואע"פ שנכתבה הראשון בעודה אורסה בתו גוביינא אולין וכיון נשאת כבר יצאה מרשות האב וכתובתה משעמ דנשואה צעי מאחיה ומן טורפת ואמר שהוה של אב: מ"ט דר"י רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו הואיל וברשותו נכתבין פי' המתים וזו הארסה קודם נכתבו בעודה אירסה קודם ששאת ולא אולין ר"י בתו גוביינא: תניא מודה ר"י במאוס בתו כשהיא קטנה ובגרה ואח"כ בשעת שאין לאביה רשות בה פי' כשנכתבה הכתובה הראשונה קודם ששאת בגרה הוה ולא נכתבו ברשותו ומכאן מוכיח שיש כתובה לארוסה בתנאי כ"ד ואע"כ דלא כתב לה. דאי כדכתב לה עסקין אמאי מודה הוא והא בשעת אירוסין דכתב לה (ארוסה) [קטנה] הוה ור"י איל בתו כתיבה אלא לאו ש"מ ברלא כתב לה עסקין ויש כתובה לארוסה ואע"כ דלא כתב לה: השיאה וגירשה וכו' טעמא דהשיאה וגירשה השיאה ונתארמלה כלומר היינו טעמא דנקט נשואין בתרי גווני חד בגירושין וחד באלמנות ולא נקט תרווייהו באלמנות משום דלא ניחא ליה לתנא לאשמעינן בקלקול ובאשח מוקלקת

שפצעה בפניה. ואם תאמר תקשי הך צרייתא לרב וריש לקיש דמשמע כהחולב ארבי יוחנן דאמר פצעה דהוי דאב דאב הנערות מודו כולי עלמא דהוי דאב למוכרה והתם פליגי כמה שהיא נפתתה גם מנערות ואילן וקבר רבי יוחנן דכל הפתיחה היא דאב הוילי ונעשה לה צעוד שהיא צרשות אב אי נמי בפתיחת מכירה מודו כולי עלמא דהויא דאב והתם פליגי כמה שנפתתה לקידושין דקצירא להו לרב וריש לקיש דלא זכיא ליה רחמנא אלא קידושין ממט' ונריצ"ט פירש א"ע"ג דפליגי בפצעה בפניה בק"ן לה ידיה מודו כולי עלמא דהוי דאב ומוקמי וכן צרייתא דהכא כצנלות גדולות וקצירי נמי דלין אדם מוריש נעשה ידיה לאחין:

טעמא דהשיאה וגרשה וכו'.

משום מאן דאמר מעיין גורס (יבמות דף סד:) לייק לה מסיפא ואם תאמר ותקשי ליה מרישא דמשמע דמזול גורס ויש לומר דמ"י למימר דנקט רישא אגב סיפא וריצ"ן מוקי כולה מתניתין כהשגה אחת ומפרש הכי טעמא דהשיאה וגרשה אחר שאירסה ונתארמלה הא השיאה ונתארמלה תו לא הוי מ"י למימר השיאה שנית ואין נראה לר"י דאם כן לא הוה מ"י מוכח אלא למאן דאמר מזול גורס דלמאן דאמר מעיין גורס אכתי הוי מ"י למתני תו השיאה ואם כן תקשי ליה ממתני' דהכא: **ו'מ"גבא מאימת גביא.** פירש צקונטרס אי משעת אירוסין דהא מההיא שעתא אריחייב ליה בתקנתא דרבנן או דלמא עד שעת כתיבה דהויא מלוה בשטר לא טרפא ממשעבדי וקשה לר"י דמאי שייכא הך צעיל הכל ועוד מדנקט מאימת גביא משמע דנשואה צעי מאחיה ומן טורפת ואמאי ליציעי אי כלי אירוסות טרפי ממשעבדי או לא ונראה לר"י דדוקא צהך דמייירי רבי יהודה צה צמארכס את צמו וצגרה ואחר כך ניסת קא צעי דאי טעמא דמודה משום דלא נכתבו צרשותו הוי טעמא משום דצשעת כתיבה מחלה לשיעבודא דלא תקינו ליה רבנן לאב אלא כלה מחלה ואם כן אריכי גופה נמי לא גביא מירי או דלמא טעמא דר' יהודה לאו משום דמחלה לשעבודא קמא קאמר אלא משום דלא תקינו לאב זכיה צשלא נכתבה צרשותו ומיחו היכא דלא נכתבה כלל פשיטא דהוי דאב כגון שגירשה מן האירוסין ואם כן גביא מומן ראשון ודוחק להעמיד כולה ששעתין אליבא דהיה ונראה לרש"י דאליבא דרבנן צעי וצעי טפי הכא מצעלמא היכא דליכא אב דהכא אס נתאלמנה או נתגרשה מן האירוסין היתה הכתובה של אב וכי היכי דמפסקי כחו האב צשעת נשואין מספקא ליה אס גם היא מפסקת: הכא

שפצעה בפניה אמר רב זירא אמר רב מתנה אמר רב ואמרי לה אמר רבי זירא א"ר מתנה אמר רב בת הניזונת מן האחין מעשה ידיה לעצמה דכתיב והתנחלתם אותם לבניכם אחרים אותם לבניכם ולא בנותיהם לבניכם מגיד שאין אדם מוריש זכות בתו לבנו א"ל אבימי בר פפי שקוד אמרה שקוד מנו שמואל הא רב אמרה אימא אף שקוד אמרה אמר מר בר אמרימ' לרב אשי הכי אמרי נהרדעי הלכתא כוותיה דרב ששת רב אשי אמר הלכתא כוותיה דרב והלכתא כוותיה דרב: **מתני' "המאוס את בתו וגרשה אירסה ונתארמלה כתובתה שלו השיאה וגרשה השיאה ונתארמלה כתובתה שלה ר' יהודה אומר הראשונה של אב אמרו לו (אם) משהשיאה אין לאביה רשות בה: ג'מ' טעמא דהשיאה וגרשה השיאה ונתארמלה: אבל נתארמלה תרי זמני תו לא הויא לאינסובי ואגב אורחיה קא סתים לן תנא כרבי דאמר ב' בתרי זמני הויא חזקה: רבי יהודה אומר הראשונה של אב: מ"ט דרבי יהודה רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו הואיל ומשעת אירוסין זכה בהן האב מתיב רבא רבי יהודה אומר הראשונה של אב ומודה רבי יהודה במאוס את בתו כשהיא קטנה ובגרה ואח"כ נשאת שאין לאביה רשות בה אמאי ה"נ לימא הואיל ומשעת אירוסין זכה בהן האב אלא אי אתמר הכי אתמר רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו הואיל וברשותו נכתבין ומיגבא מאימת גביא אמר רב הונא מנה מאתים מן האירוסין ותוספת מן הנשואין ורב אסי אמר י' אחד זה ואחד זה מן הנשואין ומי אמר רב הונא הכי והאתמר הוציאה עליו שתי כתובות אחת של מאתים ואחת של שלש מאות ואמר רב הונא באתה לבנות מאתים גובה מזומן ראשון שלש מאות גובה מזומן שני ואם איתא תיגבי מאתים מזומן ראשון ומאה מזומן שני ולטעמין תיגבי חמש מאות כולם מאתים מזומן ראשון תלת מאה מזומן שני אלא חמש מאות מ"ט לא גביא כיון דלא כתב לה צבית ואוספית לך תלת מאה מאתים הכי קאמר לה אי מזומן ראשון גביאת גביא מאתים אי מזומן שני גביאת תלת מאה הכא**

שפצעה בפניה. דאפחתה מכספא דאי איתיה לאב דיליה הוא דהא יש לו צה מכר: אמר רב זירא ואמרי לה אמר רבי זירא. הוא רבי זירא הוא א רב זירא אלא צצבל מקמי דסליק לארעא דישראל לקמיה דרבי יוחנן ואין סמיכה צצבל הו קרו ליה רב זירא וזהא שמתתא אריכא למ"ד מקמי דסמכוהו אמרה ואריכא למ"ד צתר דסמכוהו אמרה: שמואל. הו קרו ליה שקוד על שום דהלכתא כוותיה צדיי ושוקד על דצריי לאומרס כהלכתא: ה' הא רב אמרה. לעיל: **כ"ג שש.** דפשיט לעיל צמו מאלמנתו ואמר מעשה ידיה לאחין: **בתני' כסופסה של אב.** כתובה שהיא גובה משני ארוסין הללו וקסבר יש כתובה לארוסה וציימי נערות וקטנות קאמר: **כסופסה שלה.** דמשהשיאה פקעה רשותו וצתר גוציינא אולין וגוציינא צתר הכי הוא ולא אולין צתר כתיבה לומר הואיל והראשונה נכתבה צעודה צרשות האב תיהוי דאב: **הראשונה של אב.** טעמא מפרש בגמרא: **ג'מ' טו לא הויא לאינסובי.** דהויא חזקה להיות צעליה מתיס ודק תנא צמלתייה דלא לייקוט צדך פורענות: **ואגב אורחיה.** דצעי לאגמורין משפט הכתובה ומחלוקת ר' יהודה ורבנן נקט לינשא ידיה למסתם לן כרבי דאמר צמס' יבמות (דף סד:) נשאת לראשון ומת לשני ומת לשלישי לא תנשא צדתיי זמני הויא חזקה: **דמשעת אירוסין.** צה צעל הראשון נתחייב לה כתובה וזה צה אב צאל צצירוסין שני לא וזה דמשנשאת לראשון פקעה זכותיה מניה: **הואיל וצנרשותו נכתבין.** כתובה הראשונה שהיא לפני הנשואין והלך צגרה קודם נשואין לא נכתבה צרשותו. הא דגרסינן נכתבים לשון רבים אמנה ומאתים לכתובה קאי: **ומגבא מאימת גביא.** כלומר לענין זכיה דאב דהא צחין דלאו צתר אירוסין אולין אפי' לר"י דקדמני ומודה ר"י צמארכס את צמו וצגרה כו' אלמא צתר כתיבה אולין לענין מטרף לקוחות מאימת טרפא ממשעבדי משעת אירוסין דהא מההיא שעתא אריחייב בתקנתא דרבנן או דלמא עד שעת כתיבה דהויא מלוה בשטר לא טרפא: **מנה מאימת.** דמתקנתא דרבנן מחייב טרפא מזומן אירוסין אס מת או גרשה לאחר נשואין טורפת לקוחות שלקחו מנכסיו מזומן אירוסין ואילן דמההיא שעתא אשטעבד: **וטוספת.** שמעלמא ח היא צאה לה לא נשטעבד עד זמן כתיבת הכתובה שקנו מידו וכתיב: **אחד זה ואחד זה מן הנשואין.** דהיא גופה מחלה לשעבודא קמא ונתרלמנה צומן הכתובה ונתרלמנה ככל המפורש צה צין עיקר צין תוספת: **אחת של מאימת.** היא מוקדמת דדוקא כסדר נקט: **ואמר רב הונא צשאה לגבות מאימת כו'.** כלומר אין לה אלא אחד מהן ויפה כחה לגבות איה שטרצה צתמה לגבות מאימת דניחא לה צהכי וכגון שמכר נכסיו צין זמן לראשון גובה. מאימת וטורפת לקוחות מזומן הכתוב: **ואם איפא.** דסבר רב הונא חוב ראשון מזומן ראשון ותוספת מזומן שני: **כיון דלא צסיב צה.** ככתובה שניה: **צציימי ואוספיים לך פלם מאה מאימת.** ש"מ לא להוסף על הראשונה צה ולא תגבה השניה אלא"כ הראשונה צטלה:

אחד זה ואחד זה מן הנשואין: אמר רב [הונא] הוציאה עליו ב' כתובות אחת של מאתים ואחת של ג' מאות באת לגבות מאתים גובה מזומן ראשון [באת לגבות] ג' מאות גובה מזומן שני וכלהו חמש מאות לא גביא דכיון דלא כתב לה צבית ואוספת לך ג' מאות אמאתים הכי קאי' אי מזומן ראשון גבית גבי מאתים ואי מזומן שני גבית גבי ג' מאות פי' אם חרצה למחול שיצבורך שלא לטרוד לקוחות שקנו לאחר זמן ראשון עד זמן ה' חייב ג' מאות וכיון שלא קרעה הראשונה ידה על העליונה או תגבה מאתים מזמן ראשון כגון שאין לה מטרף מזמן

הכא

א) נמשנה שנמשות ליתא, ב) צ"מ קו: יבמות יו. סד: עירובין לו. סנהדרין פא: מה י. סד., ג) ויבמות דמנחות מ: השני צה דר' זירא לא היינו רב זירא, ד) ונצטרך עך שקד ח' אמת שהיה שוקד על דלמי מרה, ה) ס"ח: שעתמא, ו) מ"י כ"י

תורה אור השלם

ו. והתנחלתם אתם לבניכם אחרים לרשת ארוה לעלם בהם תעבדו ובאזיכם בני ישראל איש באחיו לא תרדה בו בפרך: ויקרא כו מה

גליון הש"ס

רש"י ד"ה הואיל וברשותו וכו' נכתבים לשון רבים. ע"י מו"ט פ"ג מ"ז דמכות:

תוספות ר"ד (המשך)

חזין דלאו חבר אירוסין אולין ואפי' לר"י דקדמני ומודה ר"י וכו' אלא בתו כתיבה אולין ולא פליגי ר"י והכמים אלא בזכות האב אבל שיעבוד כתובה מאימת חיילא לא קמיירו והשאת איבעיא לן כל אשה שנשאת ונתאלמנה או נתגרשה וצאת לבנות כתובתה לטורפה משעבד היינו מן הלקוחות מאיה זמן טורפת מנה מאתים יש לה בתנאי ב"ד משעה שאירסה וכתובה כתב לה עכשיו בעת הנשואין מאתים וזו ותוספת ועכשיו מאיה זמן היא טורפת מזמן אירוסין או הנשואין פי' מנה מאתים שנתחייב לה משעת אירוסין בתנאי ב"ד בביא משעת אירוסין ותוספת להו אלא משעת נשואין ורב אסי אמר אחד זה ואחד זה מן הנשואין פי' אע"ג דתנא ב"ד הוא להיות כתובה לארוסה ה"מ נתאלמנה או נתגרשה מן האירוסין. אבל אשה שנשאת בתו לה מאתים ותוספת בתו נשואין אולי' ולא גביא להו אלא משעת נשואין דהכי הו עיקר תנאי אחד זה ואחד זה מן הנשואין וזו וזו מוכיח שיש כתובה כגון מוכיח שיש כתובה כגון דלא כתב לה אמאי פליגי ר"א למימר מן הנשואין והא כתב לה לו נכסיו. ואמרין לקמן מאי הו עליה ת"ש דאמר ר"י א"ש משום ר"א בר"ש מאתים מן האירוסין ותוספת מן הנשואין וכו"א אחד זה ואחד זה מן הנשואין ומסיק תלמודא והלכתא כוותיה דרב ששת פ"י דפשיט לעיל בתו מאלמנתו ואמר שפעשה ידיה לאחין. ורב אשי אמר הלכתא כוותיה דרב. ומסיק תלמודא והלכתא כוותיה דרב: ומתאם את בתו וגירשה אירסה ונתארמלה כתובתה שלה ר"י אומר הרשונה של אב. א"ל משהשיאה אין לאביה בה רשות. פי' כיון שבד האב לקדשה וזכה בכסף קידושיה וזכה נמי בכסף כתובתה של שני האירוסין הללו כיון שלא נשאת ולא בגרה ואכתי לא נפקא מרשותי' ובעינן גוביינא גמי' היא ברשותה וקסבר האי תנא יש כתובה לארוסה. אבל אם השיאה וגירשה השיאה ונתאלמנה כתובתה שלה ואע"פ שנכתבה הראשון בעודה אורסה בתו גוביינא אולין וכיון נשאת כבר יצאה מרשות האב וכתובתה משעמ דנשואה צעי מאחיה ומן טורפת ואמר שהוה של אב: מ"ט דר"י רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו הואיל וברשותו נכתבין פי' המתים וזו הארסה קודם נכתבו בעודה אירסה קודם ששאת ולא אולין ר"י בתו גוביינא: תניא מודה ר"י במאוס בתו כשהיא קטנה ובגרה ואח"כ בשעת שאין לאביה רשות בה פי' כשנכתבה הכתובה הראשונה קודם ששאת בגרה הוה ולא נכתבו ברשותו ומכאן מוכיח שיש כתובה לארוסה בתנאי כ"ד ואע"כ דלא כתב לה. דאי כדכתב לה עסקין אמאי מודה הוא והא בשעת אירוסין דכתב לה (ארוסה) [קטנה] הוה ור"י איל בתו כתיבה אלא לאו ש"מ ברלא כתב לה עסקין ויש כתובה לארוסה ואע"כ דלא כתב לה: השיאה וגירשה וכו' טעמא דהשיאה וגירשה השיאה ונתארמלה כלומר היינו טעמא דנקט נשואין בתרי גווני חד בגירושין וחד באלמנות ולא נקט תרווייהו באלמנות משום דלא ניחא ליה לתנא לאשמעינן בקלקול ובאשח מוקלקת

דכי נתאלמנה תרי זמני נשאת לא' ומת לב' ומת דתלמודא הכי הוה למתני בגירושין תרי זמני אבל כי תני חד בגירושין וחד בנשואין הא ודאי לאו אורחיה דהלמודא הוא ומשום דבעי למיחסם לן כרבי זני הכי אבל נתאלמנה תרי זמני תו לא חזיא לאנסובי ואגב אורחיה קסתי לן תנא כר' דאמר בתרי זמני הוי חזקה: ומיגבא מאימת גביא ב' פי' המורה לענין זכיה דאב

א) אולי צ"ל לא הו ידעין דסתם לן מנה כותיה. ב) הו פירש"י ז"ל. ג) אולי צ"ל דאם ככר נשאת שגבה מן הנשואין.